

1. La Fundació Cultural Hostafrancs

La nostra comunitat educativa està d'enhonorabona: l'any 2004 complírem 100 anys... Per celebrar aquest aniversari, durant el curs 2003-04 es van dur a terme tot un seguit d'actes acadèmics, culturals i d'esbarjo que van finalitzar amb la inauguració del nou edifici de Secundària al mes d'octubre de 2004.

A hores d'ara, la **Fundació Cultural Hostafrancs** (www.fch.cat) la formen l'Escola d'Infantil i Primària, al carrer Ermengarda, 11-25, l'Escola de Secundària, al carrer Torre Damians 6.

Les altres entitats que formen part de la FCH són: el Centre Montserrat Xavier (CMX), l'Ateneu, Instal·lacions esportives i el Club Natació Joan Pelegrí (CNJP), el Bàsquet (BAM), Joan Pelegrí Formació: Programes de Qualificació Professional Inicial i Formació Ocupacional, al carrer Guadiana 13-17, l'Orfeó Atlàntida, els Estudis de Música Atlàntida, el grup de teatre *No sabem on anem i Barcino Oriens*, grup de Reconstrucció i Divulgació Històrica Romana.

La nostra comunitat educativa va néixer el mes de març de 1904 com a resultat de la iniciativa d'uns joves que formaven part de la Congregació Mariana de Barcelona. Fundaren un centre per acollir els infants mancats de coses tan bàsiques com el dret a l'educació. El pas del temps, la il·lusió i convicció de molts féu anar creixent aquella obra educativa.

Presentem un breu repàs cronològic de les entitats i seccions que anaren sorgint a redós del Centre. Ens ho podem imaginar com un arbre que ha anat creixent i del qual han anat sorgint branques; unes amb els pas del temps han caigut, altres, fortes i gruixudes s'han mantingut, i també n'han brotat de noves. És un arbre centenari, ufanós i amb unes arrels molt profundes, a la terra d'Hostafrancs.

Per raons d'espai, aquí no parlem dels noms propis que amb la seva il·lusió i altruisme van fer possible que sempre s'hagi anat endavant, malgrat les dures circumstàncies que en alguns moments històrics s'han hagut de superar, que no han estat pas poques. Gent honesta, fidel a uns ideals, generosa.

Ja som més que centenaris: des de 1904

1904

El 25 de març nasqué el Catecisme de Sant Francesc Xavier. El pare Gaietà Puig, jesuïta, Director de la Congregació Mariana de Barcelona, fundà un Centre en una barriada pobra, per anar-hi a ensenyar "*doctrina cristiana i els bons costums*". Amb l'ajut d'uns joves, que provenien de la Barcelona benestant, i que es desplaçaven al barri cada dia de festa. Hi aplegaven més de 100 infants.

Era situat, inicialment, al xamfrà dels carrers Torre Damians i Ermengarda, just davant d'on avui hi ha l'escola d'infantil i primària. S'anomenava **El Tancat**.

1910

El Centre es trasllada a l'actual espai de l'Escola al carrer Ermengarda. S'anomenava **Centre Obrer i Instructiu d'Hostafrancs**, encara que ben aviat

serà conegut pel seu nom de sempre **Centre Montserrat Xavier**. Les dades d'instrucció de 1900 al barri són prou preocupants. Sobre una població del barri de 15.474 h el 66% era analfabeta.

1913

Inici de l'Escola. Comença l'escola nocturna gratuïta per a joves. 70 alumnes i un mestre. Sis anys més tard, es crea l'escola diürna. Sorgeixen seccions noves com el **Cor d'Obrers**.

1919

Es funda l'Ateneu Montserrat, situat en l'actual emplaçament de l'escola de secundària al carrer Torre Damians. Si el Centre s'havia creat per a la formació dels infants, 15 anys enrere, ara calia continuar la tasca formativa amb aquells joves.

1928

El Bàsquet Ateneu Montserrat (BAM) inicia les seves activitats. Club del barri que se n'enorgulleix de ser un dels històrics del bàsquet català i cinquè club més antic de l'Estat espanyol.

1929

Apareix el butlletí "**Vida Nostra**" publicació mensual de l'Ateneu. Escrita en català, que es mantingué força anys i que fou un referent pel seu contingut cultural i acurada edició.

En aquesta segona dècada les seccions van creixent i en sorgeixen de noves que tindran molta presència a l'Ateneu: la **Secció de Teatre** i el **Grup Excursionista**.

1931

Durant la Segona República, el Centre Montserrat Xavier passà a denominar-se "**Centre Cultural i Recreatiu Hostafrancs**" i les activitats escolars "ESTRE" (estudi i treball).

1933

Es constitueix al Centre una secció d'escoltisme amb el nom de **Follets de Sant Jordi**. Es vol educar el jovent a partir del contacte amb la natura. Posteriorment s'anomenà **Agrupament Escolta Montserrat Xavier**.

1936-1939

Durant la Guerra Civil, el Centre fou incautat i a partir de l'any 1937 la Generalitat l'incorpora al C.E.N.U. (Escola Nova Unificada) com a grup escolar número 52. Es van bastir les dues plantes frontals de l'edifici actual. L'any 1938 assistiren a classe 250 alumnes, nens i nenes, d'edats compreses entre tres i catorze anys. L'Ateneu fou ocupat per les joventuts llibertàries.

1940

Acabada la Guerra les activitats del Centre i l'Ateneu es reprengueren immediatament amb les mateixes seccions que hi havia abans. Mantingueren vius

els seus trets de catalanitat, malgrat les prohibicions i amenaces. El català era la llengua d'ús en les seves activitats. **Es funda l'Escola Tècnica Professional d'Hostafrancs**, d'ensenyament nocturn, en els locals del Centre, gràcies a un acord entre la "Hermandad de Ingenieros Industriales" i les "Congregacions Marianes", i amb l'ajuda de les dues empreses veïnes "Hamsa" i "España Industrial". Així, doncs, a partir d'aquest any hi va haver escola de primària i escola d'aprenents.

1944

Inauguració del **Saló-Capella** del Centre el dia de Sant Jordi, amb cabuda per a 400 persones.

1954

Noces d'Or del Centre. Obres d'ampliació per a l'Escola Tècnica. Es construeix un pis a la nau lateral.

1963

Ampliació d'estudis. A més de l'escola de primària, s'inicia el **batxillerat elemental** com a filial número 5 de l'Institut Ausiàs March. L'Escola Tècnica Professional, filial de l'Escola Industrial, s'obre a les especialitats de delineants, mecànica i química tèxtil.

1964

Classes de català. El Centre organitza classes de català per a infants i adults del barri, en horari de vespre i nit. El Centre i l'Ateneu passen a ser entitats independents de les Congregacions Marianes, que fins aleshores n'havien estat impulsores.

1969

En un document signat pels quatre últims presidents i consiliaris de l'Ateneu, es comunicava a tots els socis que com a resposta a les necessitats de la societat, l'Escola Professional i el Batxillerat es traslladarien a l'Ateneu. Al setembre **començava l'enderroc del vell edifici al carrer Torre Damians.**

1970

Neix el **Grup d'Esplai**. Durant uns anys fa les seves activitats al Centre per passar posteriorment als locals de l'Ateneu Montserrat. Actualment s'anomena Esplai **La Lluna** i està integrat dins les activitats extraescolars del Centre.

1971

S'inaugura el nou edifici del carrer Torre Damians. S'hi impartien les especialitats d'electrònica, delineació, administració i química, a més a més, de Batxillerat. En els nous espais, hi conviuran l'Escola, i les diverses seccions de l'Ateneu que oferien una bona quantitat d'activitats: biblioteca, conferències, cine fòrum, cinema, teatre, esbart dansaire Serra d'Or, coral Cum Jubilo, Grup de Joves, Grup de Matrimonis, C V X (Comunitat Vida Cristiana), piscina, bàsquet (BAM), gimnàs, CAM (Club Ateneu Montserrat de futbol), Grup Excursionista, escacs.

1973

Escola catalana. Les Escoles fan aquesta opció. El català serà la llengua d'aprenentatge i s'incorporaran els continguts catalans en els diferents nivells

educatius. Per la seva reconeguda tasca pedagògica i de catalanitat, l'Escola Montserrat Xavier i l'Escola Tècnica Professional rebran, al cap d'uns anys, el **Premi Baldiri Reixac**. Així mateix, l'Escola Joan Pelegrí ha rebut en diverses convocatòries els **Premis CIRIT** pel foment de l'esperit científic en els seus alumnes.

Es crea al Centre i a l'Ateneu una nova secció: el **Club de 6'30 a 8**. Els escolars es reunien un dia a la setmana voluntàriament per parlar de temes del seu interès. Comptava amb la col·laboració d'alumnes de secundària com a monitors.

1974

Primer concurs de **Focs de Sant Joan**. Petites falles creades pels infants i joves i que es cremen la vesprada de Sant Joan al pati del Centre. A partir d'aquest estiu es faran **colònies a Vespella** (prop de Vic) per als alumnes del Centre i del barri.

1976

Es donen els primers passos per a la **cessió del patrimoni i la titularitat** del "Centre", Ateneu, Escola Montserrat-Xavier i Escola Tècnica Professional d'Hostafrancs, fins aleshores de la Companyia de Jesús, amb la voluntat que la direcció i gestió es portessin mancomunament entre el "Centre", l'Ateneu i les Escoles.

1979

75 anys del Centre Montserrat Xavier. Esclat d'actes que es desenvolupen de març fins al juny. Les activitats extraescolars del Centre i Ateneu viuen un moment d'impuls i creixement. Edició del llibre *75 anys de tasca cultural*. Repàs de la història de l'Entitat en les seves noces de platí.

1983

L'Escola esdevé **centre experimental de la Reforma de l'educació secundària obligatòria i postobligatòria (LOGSE)**, en estreta col·laboració amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Així, de la relació es desprèn que moltes de les propostes educatives i materials de treball (Guies d'Alumne, Crèdits de Síntesi...) han estat model per escoles d'arreu.

1984

Es crea la Fundació Cultural Hostafrancs. Dirigida per un Patronat, titular de la institució que aglutina tant les Escoles com l'Ateneu i el Centre. Culminació del procés iniciat el 1976. **L'Agrupament Escolta Montserrat Xavier** commemora els seus 50 anys d'existència.

1985

Inici del **Casal d'Estiu al Centre**. L'APA, actual **AMPA** (Associació de Mares i Pares d'Alumnes) assumeix bona part de l'organització i suport a les activitats del Centre. En l'actualitat, prop de tres-cents infants de l'Escola i del barri participen al Casal durant el mes de juliol.

1989

Primera edició del **Premi Drets Humans**. Creat per promoure entre l'alumnat els treballs escolars de caire humanista i preocupació social.

1990

Celebració del **50è aniversari de la fundació de l'Escola Tècnica Professional d'Hostafrancs**. S'amplia el nombre d'aules a l'edifici de Secundària.

1992

L'Escola s'integra dins el **PEA (Pla Escoles Associades a la UNESCO)**. Assumeix en el seu Projecte Educatiu la defensa del Drets Humans, la Pau, la cooperació. Amb aquest fi es consolida la Campanya anual de cooperació destinada a sensibilitzar i recaptar fons per a un projecte solidari que és promogut pel **Grup UNESCO**.

S'ofereix el servei de les **Instal·lacions Esportives de la FCH** integrat pel **Club Natació Joan Pelegrí** i diverses activitats de pràctica esportiva.

1994

Coincidint amb el 90è aniversari de l'Entitat, les escoles passen a anomenar-se **Escola Joan Pelegrí***. Durant el curs 1993-94, es completà el procés de transició al nou sistema educatiu amb la unificació dels noms de les dues escoles de la Fundació: l'Escola Montserrat-Xavier i l'Escola Tècnica Professional d'Hostafrancs.

1996

S'amplia l'edifici del carrer Ermengarda amb la construcció d'un pis superior que dóna cabuda a instal·lacions per a la nova oferta educativa. El curs 1996-97 l'Escola finalitza la implantació anticipada de les diferents etapes educatives establertes per la LOGSE.

Es posen en marxa **Cursos Ocupacionals**. Des d'aquest any, l'Escola ha estat reconeguda per la Generalitat com a **Centre Homologat per a Cursos Ocupacionals**. Aquests cursos són adreçats a persones adultes en atur.

1999

L'Escola inicia la seva presència a internet a través del domini **www.joanpelegri.com**.

2002

S'enderroca l'edifici del carrer Consell de Cent 14 i s'inicien les obres de l'escola de secundària al xamfrà de Consell de Cent i Torre Damians.

A Infantil i Primària, es reformen els accessos a les aules del primer pis.

* **Joan Pelegrí i Partegàs (1910-1998)**. Metge, escriptor i pedagog. Vinculat des de jove al Centre, hi arribà el 1926, i en fou nomenat President, el 1941. A més del seu treball a la Institució com a metge, pedagog, i com a animador d'activitats culturals i sobretot extraescolars, fou autor de nombrosos treballs científics, històrics i morals.

En reconeixement de la seva important tasca científica, pedagògica i humana va ser distingit l'any 1984 amb la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, i el 1986, amb el Premi d'Actuació Cívica concedit per la Fundació Jaume I.

2003

S'incorpora a la Fundació Cultural Hostafrancs l'Escola Sagrada Família, una escola de llarga tradició al barri, situada al carrer Guadiana, 13-17.

L'Escola és autoritzada a impartir **Programes de Garantia Social**.

El BAM celebra el 75 aniversari. Bressol del bàsquet al barri. L'èxit de la seva pervivència cal trobar-la en el principi d'entendre el bàsquet com un complement de la formació dels joves. Compta amb 18 equips en totes les categories en competició, tant masculins com femenins.

2004

Inauguració del nou edifici de Secundària al xamfrà del carrer Consell de Cent amb Torre Damians.

2005

Posada en marxa del Campus Virtual de l'Escola [**www.joanpelegri.org**](http://www.joanpelegri.org)

2006

Posada en marxa del node rel de continguts web a l'adreça www.joanpelegri.cat.

La Direcció General se separa en dues: la Direcció General de la Fundació i la Direcció General de l'Escola.

S'incorporen a la FCH els Estudis Musicals Atlàntida i el grup de teatre *No sabem on anem*.

S'estrena el web de la Fundació Cultural Hostafrancs: [**www.fch.cat**](http://www.fch.cat).

2007

Es dóna impuls a l'arxiu del Dr. Joan Pelegrí, s'habilita un espai a l'Escola i es contracta una persona per organitzar i ordenar el material de l'arxiu i així preparar el centenari del naixement del Dr. Joan Pelegrí.

S'edita la revista *Calaix de Sastre* amb un nou disseny.

2008

S'incorpora a la FCH el grup de Reconstrucció i Divulgació Històrica Romana, *Barcino Oriens*.

2010

Els dies 8 a 13 de maig es va celebrar el centenari del naixement del Dr. Joan Pelegrí, en el qual van participar les entitats de la FCH. Es va projectar un audiovisual i es va muntar una exposició. També es va editar un fascicle sobre la vida del Pele.

L'Ajuntament va donar nom i inaugurar la plaça Joan Pelegrí. La iniciativa va sorgir de diferents entitats del barri amb el suport dels polítics del Districte.

L'obra educativa inicial d'acollida d'infants els dies de festa, s'ha transformat en una gran institució educativa que escolaritza al voltant de 1800 alumnes, nois i noies entre 3 i 20 anys, en tres seus diferents. El primer grup d'educadors s'ha convertit actualment en més d'un centenar de professors i professores especialitzats en les diverses àrees de coneixement, juntament amb el personal d'Administració i serveis.

La Fundació Cultural Hostafrancs, amb les entitats que la integren, espera continuar la tasca educativa, cultural i de catalanitat iniciada cent anys enrere al servei d'aquest barri que la veure néixer i créixer. Alhora vol rendir homenatge a tots els infants, joves, homes i dones que al llarg d'un segle hi ha compartit un espai de convivència i formació.

